

گیاهان کار آفرین

از دیرباز تا کنون، انسان‌ها درمان‌های بیماری‌های خود را از طبیعت یافته‌اند و بهترین و سالم‌ترین راه‌ها برای بهبود دردها از میان گیاهان و آب‌وهوای سالم به‌دست آمده‌اند. در کشورهای کهنی چون هندوستان و چین بخش عمده‌ای از بیماری‌ها از طریق گیاهان و ادویه‌ها درمان می‌شوند و با وجود داروها و روش‌های درمانی شیمیایی، هنوز هم درمان‌های گیاهی و طب سنتی جوابگو هستند. با توجه به اثربخش بودن این روش درمان، چندسالی است که مردم و مسئولان به رشته‌های جوان و نوپایی چون گیاهان دارویی و طب سنتی توجه ویژه‌ای کرده‌اند و برنامه‌ها و جشنواره‌هایی ترتیب داده‌اند. یک نمونه از این جشنواره‌ها، جشنواره ملی گیاهان دارویی بود که همراه امسال با حضور جمعی از دانش‌آموزان و معلمان برگزار شد. در این شماره از مجله با یکی از دست‌اندرکاران برگزاری جشنواره، آقای مهندس قرایی، نماینده آموزش و پرورش در این جشنواره، گفت‌وگو کرده‌ایم. امیدواریم از این گفت‌وگو لذت ببرید.

جایگاه شغلی رشته گیاهان دارویی را برای دانش‌آموزان آشکار کنند. فردی که می‌رود و پزشکی می‌خواند، راضی است، چون می‌داند در آینده، هم درآمد خوبی دارد و هم جایگاه اجتماعی. اما نگاهی که به آینده کاری رشته گیاهان دارویی وجود دارد، در نهایت کار عطاری است. ما نتوانستیم ارزش خوبی برای دانش‌آموزان ایجاد کنیم تا بازار کار رشته گیاهان دارویی را گسترده بدانند؛ نه در حد عطاری! موضوع دوم این است که ما به «کتاب‌دهنده و خانه خلاق» نیاز داریم. این مرکزها برای دانش‌آموزان و دانشجویان دوره‌هایی را برگزار می‌کنند تا برای وارد شدن به بازار کار آمادگی کسب کنند.

متأسفانه ما دانش‌آموزان را رها می‌کنیم و برای پس از فارغ‌التحصیلی برایشان برنامه‌ای نداریم. ما باید دانش‌آموزان را به دوره‌های کارآموزی مشغول و بعد آن‌ها را وارد بازار کار کنیم، اما فضاهایی برای کارآموزی وجود ندارند. شرکت‌ها و آزمایشگاه‌ها این ظرفیت و امکان را ندارند که دانش‌آموزان را به کار گیرند تا در کنار تحصیل کارآموز هم باشند.

🗨️ برای حل این مشکلات چه می‌توان کرد؟

یکی از نمونه‌های حل این چالش، برگزاری رویدادهای فرهنگی و ترویجی، مثل جشنواره گیاهان دارویی است. ما از بچه‌ها، کسب و کارها و صاحب‌نظران حوزه کارآفرینی و کسب و کار دعوت کردیم به بچه‌ها بگویند اگر می‌خواهند کاری راه بیندازند، از چه طریق اقدام کنند. این جشنواره‌ها بچه‌ها را در معرض فضایی که باید باشند قرار می‌دهند. محیطی که پر از کسب و کارهای

🗨️ درباره اهمیت رشته گیاهان دارویی و آینده آن توضیح دهید؟

اهمیت این شغل به‌طور مشخص آن است که ما در آینده می‌توانیم کسب و کارهایی را ایجاد کنیم که لازمه آن، آشنانشدن دانش‌آموزان با این موضوع است. متأسفانه در حال حاضر تصور می‌شود کارکرد این رشته فقط ساخت دمنوش‌ها برای نوشیدن یا درست کردن ترکیب‌ها برای درمان‌های موضعی و سطحی است، اما این‌ها تمام کاربرد گیاهان دارویی نیستند. ما از گیاهان دارویی می‌توانیم در حوزه‌های صنعت آرایشی بهداشتی، عطر سازی و مواد غذایی استفاده کنیم. به‌طور مثال، از دانه‌های ریزی که در برگ‌های کاج وجود دارند، برای ساخت پایه‌های اصلی تولید عطر استفاده می‌شود. یا مثلاً برگ‌های چای که تاکنون به‌صورت شیمیایی خشک می‌شدند و خاصیتشان کم می‌شد، به شیوه‌ای جدید خشک می‌شوند و خاصیت درمانی دارند. ما اگر بتوانیم همین موارد را به‌صورت شفاف و همراه با مصداق‌ها برای دانش‌آموزان توضیح دهیم، هم برای تحصیل در آن ترغیب می‌شوند و هم خیالشان از شغل آینده‌شان راحت می‌شود.

🗨️ چگونه دانش‌آموزان را به تحصیل در این رشته ترغیب کنیم؟

در حال حاضر دستگاه‌های آموزشی ما نظری و الگوهای تدریس‌مانند تکراری هستند. همین وضعیت در کسب و کار هم وجود دارد. دانش‌آموزان ما چقدر با الگوهای کسب و کار آشنا هستند؟ ما باید گروه‌هایی را ایجاد کنیم تا آینده و

نواقرین (استارت‌آپ)، به متخصص شیمی، متخصص روابط عمومی و... نیاز دارد.

سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ مصادف شدند با کرونا و جشنواره «اینوتکس» کنسل شد. سال ۱۴۰۱ اتفاق خوبی افتاد و آن این بود که بیش از ۷۰۰۰ دانش‌آموز به پارک فناوری پردیس آمدند و در جشنواره اینوتکس شرکت کردند. هیچ محدودیتی هم برایشان نگذاشتیم و نخواستیم که امتیاز خاصی مثل اختراع، ایده ساخت یا نمونه بالا داشته باشند. ما گفتیم حتی اگر صرفاً حوصله‌تان سررفته است و می‌خواهید یک روز را خوش بگذرانید، بیایید.

📌 جشنواره گیاهان دارویی چطور رقم خورد؟

پس از اینوتکس در سال ۱۴۰۱ شروع کردیم برای کسب‌وکارهای خردی (خرده‌بیزنس‌هایی) مثل همین طب سنتی و گیاهان دارویی جشنواره برگزار کنیم. با توجه به اینکه شش سال بود نمایشگاه طب سنتی برگزار می‌شد، ما با آموزش و پرورش نشست مشترک گذاشتیم و کارگروه تشکیل دادیم. فراخوان این جشنواره به هنرستان‌ها و پژوهش‌سراها فرستاده شد و حدود ۱۰۰۰ طرح و ایده برایمان آمد. مدتی بعد، برخی از ایده‌پردازها، معلم‌ها و دانش‌آموزان برای ارائه محصولاتشان آمدند. برای شرکت‌کنندگان دوره‌های ضمن خدمت مثل توانمندسازی و مدیریت مالی برگزار کردیم تا به سمت بازار کار و کسب‌آمادگی برای شروع کسب‌وکار خود ترغیب شوند.

📌 مقدار رضایت و نفع این کار برای دانش‌آموزان چه قدر بود؟

بخشی از قضیه این است که دانش‌آموزان خوش‌حال بودند که به کارها و فعالیت‌های آن‌ها توجه شده است. تا پایان روز چهارم جشنواره همه راضی بودند. در این جشنواره یاد گرفتند چگونه تیم‌سازی کنند، ایده‌های کاربردی و عملیاتی بسازند، به بازار کار توجه کنند و... اما بحث دیگر این است که ما چقدر می‌توانیم هدایت شغلی مؤثری برای بچه‌ها ترتیب بدهیم. با یک مثال توضیح می‌دهم. دانش‌آموزی بود که از گیاه اسطوخودوس، دارویی برای درمان دیابت ساخته بود. این دارو از دیدگاه آن دانش‌آموز خیلی خوب بود، اما داروهای دیگری با همین خاصیت ساخته شده‌اند که بسیار رایج هستند و تجاری شده‌اند. حال اگر این دانش‌آموز کارش را جای دیگر ارائه دهد و به او توجه نشود، سرخورده می‌شود. ما در این جشنواره دانش‌آموزان را به سمت ایده‌های ناب و عملیات‌پذیر ترغیب می‌کنیم و مسیر ورود و پیشرفت در بازار کار را به آن‌ها نشان می‌دهیم. نقش ما به‌عنوان راهبر، نشان دادن همین واقعیت‌ها و مانع‌ها به دانش‌آموزان است که در نهایت به رضایت دانش‌آموزان می‌انجامد.

گیاهان دارویی است، دانش‌آموزان را برای حضور در بازار کار آماده می‌کند تا از نزدیک با چم‌وخم حرفه‌شان آگاه شوند. بچه‌ها باید ببینند بازار چه چیزی را می‌پسندد تا آن را تولید کنند.

این رشته آینده شغلی خوبی دارد، به شرط اینکه در آن خلاقیت و نوآوری به کار گرفته شود. یک‌زمانی می‌گفتند برای اینکه بیماری‌تان درمان شود، باید دو تا گیاه را مخلوط کنید و بگذارید ۲۴ ساعت بماند، بعد آن را بخورید تا نتیجه‌اش را ببینید. بیمار هم به‌جای این کار، می‌رفت داروی شیمیایی مصرف می‌کرد و زیر ۱۲ ساعت نتیجه آن را می‌دید. حالا ما باید بیایم از ظرفیت‌هایمان استفاده کنیم تا روی فراوری داروها کار کنیم؛ یعنی خودمان گیاهانی را که در درمان مؤثرند ترکیب کنیم و به شکل دارویی آماده در بازار عرضه کنیم. البته الان هم این داروها هستند. در درمان همین بیماری آنفولانزا، پایه برخی از داروها گیاهی بودند. این کار از نظر اقتصادی هم برای کشور به‌صرفه است، زیرا مواد اولیه گیاهی بسیار ارزان‌تر از مواد اولیه شیمیایی هستند. ما گونه‌های بسیار متنوع و مفیدی را در سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی داریم. اگر بتوانیم محصولات را فراوری و دستگاهی کنیم، می‌توانیم دوشادوش هندوستان پیش برویم. کار دستگاهی به این معناست که رسانه، آموزش و پرورش، و دانشگاه‌ها باید این حوزه را تبلیغ و معرفی کنند. حوزه گیاهان دارویی در مقایسه با داروهای شیمیایی به خط تولیدهای عظیم نیاز ندارد و دریافت مجوز برای تولیدشان آسان‌تر است. این موضوع در سرعت و سرمایه صرفه‌جویی می‌کند. این خصوصیات به کارآفرینان تازه‌کار در این حوزه کمک می‌کند.

📌 ایده برگزاری جشنواره از کجا آمد؟

شهریورماه سال ۱۳۹۸ کاری را شروع کردیم که بچه‌ها بدون هیچ پالایه (فیلتر) و ممیزی می‌توانستند در آن شرکت کنند. تا آن موقع هر فراخوانی می‌خواستیم بدهیم، از دانش‌آموزان «خلاق، ایده‌پرداز و مستعد» دعوت می‌کردیم. این جملات باعث می‌شدند بعضی دانش‌آموزان ناخودآگاه با خود بگویند: «من که خلاق نیستم، من که مستعد نیستم و...». ما این روحیه را درک کردیم و فقط گفتیم: «هرکسی احساس می‌کند می‌خواهد یک روز خوب در کنار دیگران باشد، بیاید. بدون اینکه نیاز باشد ویژگی خاصی داشته باشد.»

در آن جشنواره بچه‌ها در زمینه‌های متعدد استعدادیابی و هدایت تحصیلی و شغلی شدند. ما این شرط را نگذاشتیم که دانش‌آموز رشته خاصی باشند، چون کسب‌وکار موفق به متخصص‌های زیادی نیاز دارد. هر شبکه فروش گیاهان دارویی به برنامه‌نویسی برای افتتاح وبگاه و شرکت